

Kärnkraften i riksdagens partiledardebatt 20 januari 2010

Jan Björklund:

Jag noterade att Mona Sahlin knappast alls talade om klimatet. För någon timme sedan, mellan kl. 7 och 8 i morse, importerade Sverige 1 580 megawattimmar elektricitet. Den kommer i huvudsak från kolkraft i Europa. De två första veckorna i år importerade Sverige 700 000 megawattimmar elektricitet. Det ger ett utsläpp på ungefär 250 000 ton koldioxid om hälften är kolkraft; det är lågt räknat.

För ett antal årtionden sedan stängde Sverige av miljöskäl gamla oljekraftverk. Oljekraftverken i Stenungsund, Karlshamn, Västerås och Norrköping har fått köras i gång den här vintern. Det ökar koldioxidutsläppen. Dessutom har elpriserna gått upp kraftigt. Normalt kostar en kilowattimme 30 öre. Priset på spotmarknaden har den här vintern tidvis varit uppe i astronomiska 10 kronor.

Varför har det skett? Under en kort tid hade vi sträng kyla, men det är inte hela sanningen. Sanningen är den att två av våra kärnkraftsreaktorer under den här vintern stått avstängda för renovering, och det är en viktig förklaring. Om det är så, Mona Sahlin, att två äldre kärnkraftsreaktorer som stängs av en kort tid leder till kraftigt ökade koldioxidutsläpp och till elpriser som svensk industri inte skulle överleva i längden, om två reaktorer som stängs av under kort tid leder till det, undrar jag:

Till vad leder då en permanent nedstängning av alla tio svenska kärnkraftsreaktorer, vilket ni föreslår? Vad händer, Mona Sahlin, om vi avvecklar hälften av vår elproduktion? Sanningen är att vi skulle öka koldioxidutsläppen kraftigt och få en massarbetslöshet på många orter. Hur tänker ni?

Mona Sahlin:

Ett av svaren är väl ganska givet, och det är också den rödgröna klimatpolitiken. Detta visar med all önskvärd tydlighet varför en omställning av energisystemet är så viktigt. Detta visar med all önskvärd tydlighet varför vi behöver bygga upp mer trygghet i de förnybara energikällorna, som utgör en så stark del av Sveriges förutsättningar. Detta visar också med all önskvärd tydlighet att Jan Björklund – det är han som sitter i regeringen nu, inte jag – inte har agerat för att göra elmarknaden mer funktionsduglig. Vad har ni gjort dessa fyra år? Elpriserna beror på att elmarknaden inte fungerar. Det vet Jan Björklund för han kan, precis som jag, dessa frågor. Konkurrensen och kundernas ställning borde vara starkare. Vad har regeringen gjort för att göra elmarknaden till en bättre fungerande marknadsplats?

Förklara dessutom för mig, Jan Björklund, hur det blir med Vattenfall. På vilket vis skulle utvecklingen underlättas om vi sålde ut Vattenfall? Var är ägardirektiven som gör att Vattenfall kan vara en aktiv del i att lösa de frågeställningar som Jan Björklund nu frågar mig om? Hur tänker ni?

Jan Björklund:

Mona Sahlin kan inte på fullt allvar mena att 50 procent av vår elförsörjning som kommer från kärnkraften skulle kunna ersättas med vindkraft som i dag ger 1 procent. Ni har suttit i regering nästan oavbrutet sedan folkomröstningen 1980, och ni har byggt ut vindkraften från 0 till 1 procent. Nu har vi planer på att bygga ut med kraftfulla satsningar på vindkraften, men den kommer inte tillnärmelsevis att kunna ersätta kärnkraften.

Jag har utmanat Mona Sahlin på energipolitiska debatter. Jag har valt några orter på socialdemokratisk hemmaplan. Luleå, Sundsvall, Gävle, Borlänge, Oxelösund – orter som vet precis vad elförsörjningen betyder för deras överlevnad. Elpriser på den nivå som skulle bli följden av en rödgrön energipolitik skulle slå ut den svenska basindustrin. Dessutom skulle den med all önskvärd tydlighet, vilket den här vintern har visat, kraftigt öka koldioxidutsläppen.

Låt oss slippa den politiken, Mona Sahlin!

Mona Sahlin:

Det vore väldigt spännande att höra en debatt mellan Jan Björklund och Maud Olofsson om synen på Vattenfall och på kärnkraften. Det tog inte mycket mer än åtta nio månader förrän den så kallade historiska energiuppbyggnaden som regeringen gjorde var i bitar. Den stora oenigheten finns nu i den borgerliga regeringen och inte hos oss, de rödgröna partierna.

Jag ser alltså med spänning fram emot att fortsätta diskutera och fortsätta lägga fram förslag på hur den stora klimatkrisen behöver mötas med en modig klimatpolitik med starka incitament för omställning för att därmed också kunna trygga elförsörjningen för svenska företag.

De sakerna hör ihop, och det är faktiskt mina svar på dina frågor, Jan Björklund. Och även om du inte gillar svaren kanske väljarna gör det. Vi får se.

Jan Björklund:

Jag tänkte resonera något med Lars Ohly om energipolitik. Lars Ohlys parti är åtminstone konsekvent. Lars Ohlys parti var ett linje 3-parti redan vid tiden för folkomröstningen, när vi båda var lite yngre. Mona Sahlins parti har bytt från linje 2 till linje 3, men Lars Ohlys parti har varit konsekvent hela tiden.

Men det jag har så svårt att få ihop är detta och Vänsterpartiets historia som industriarbetarparti. Det är de regioner där Vänsterpartiet traditionellt har ett mycket starkt stöd – industriregioner i Norrland och Norrbotten och vad det nu är – som är de allra mest elberoende i vårt land.

Jag funderar på hur Lars Ohly får det här att gå ihop. Sverige ska också i framtiden ha kvar en industri, men Lars Ohlys energipolitik innebär att man kraftigt stryper elförsörjningen. Kärnkraften ger oss knappt 50 procent av vår elektricitet. Den vill nu Lars Ohly avveckla på 10–15 år, tror jag det står i era motioner. Vi har tio reaktorer. Det betyder att en reaktor ska stängas var 18:e månad om Lars Ohly

får bestämma. Vi har nu stängt två reaktorer – de två minsta i Barsebäck. Det har tagit tolv år, och vi har nu kris i elförsörjningen. Men Lars Ohly vill alltså stänga en reaktor var 18:e månad under 10–15 år framåt. Till slut har då hälften försvunnit.

Nu kommer Lars Ohly att säga: Vi vill bygga ut det förnybara. Det vill vi också. Sanningen är att det är nu det satsas på utbyggnaden av det förnybara. Det var oerhört segt tidigare, under er tid. Det är nu vi bygger ut det förnybara.

Men vi måste vara realistiska. Vindkraften står för drygt 1 procent av elförsörjningen. Kärnkraften står för 50 procent. Det finns ingen chans att vindkraften ska kunna ersätta kärnkraften. Dessutom blåser det mindre när det är kallt, vilket är ett stort problem. Hur ska detta gå ihop?

Basindustrin i Sverige sysselsätter hundratusentals människor. Den är mycket elintensiv. Den ger hundratals miljarder i exportintäkter för Sverige. Hur ska Sverige kunna vara kvar som en industrination om man genomför Vänsterpartiets energipolitik?

Lars Ohly:

Jag får tacka för den frågan. Jag tycker att den är seriös och väsentlig att diskutera. Jag tror att vi har ett gemensamt intresse av att se till att vi har en energiförsörjning som är hållfast och inte alltför dyr och som gör att både svensk industri och svenska hushåll känner att man kan lita på den.

Det var också precis det som var utgångspunkten för den överenskommelse som Socialdemokraterna, Vänstern och Centerpartiet hade tidigare. Därför skrev vi i överenskommelsen att kärnkraften ska avvecklas i den takt som möjliggörs av satsningen på andra alternativ.

Jag är inte nöjd med den takt som de nya alternativen växte till i under den period då jag hade inflytande över budgetförhandlingarna. Jag tror att vi måste öka takten väsentligt. Jag tror också att vi ska se till mångfalden i de nya alternativen. Jag tror inte att vi ska låsa fast oss enbart vid vindkraft, även om vindkraftsutbyggnaden är oerhört väsentlig. Jag tror att vi också ska fundera över vågkraft som en stor energikälla i framtiden. Jag tror att biobränsleproduktionen kommer att behöva öka. Jag tror att solenergi för uppvärmning kommer att vara viktigare. När jag har sagt detta måste jag erkänna att det inte kommer att innebära att vi snabbt kan ställa av hela den svenska kärnkraftsproduktionen. Även om vi ökar takten kommer det att ta lite tid.

Därför har vi nu när Centerpartiet har lämnat den överenskommelse som vi hade gemensamt i stället fått en överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet. Den säger i det väsentligaste samma sak, nämligen att vi ska ställa av kärnkraften. Det var också innebörden i det folkomröstningsresultat som genomfördes när Jan Björklund och jag var yngre, nämligen att kärnkraften ska ställas om. Men vi ska göra det i den takt som de nya alternativen växer till och därigenom möjliggör förnybar energi i stället för de gamla – olja, kol och kärnkraft.

Jan Björklund:

Det där låter ju bra. Det är bara det att det inte låter sig göras. Problemet är att de tio nuvarande

svenska kärnkraftsreaktorerna går ur tiden om 10–15 år. Då är de för gamla, och då måste de stängas av antingen de behövs eller inte.

Vad Lars Ohly nu säger är att vi har 10–15 år på oss att ersätta hälften av elproduktionen med någonting nytt. Från 1980 har det tagit 30 år att öka vindkraften från 0 till 1 procent. Men det är 50 procent som behöver ersättas på 10–15 år, Lars Ohly. Det är det som inte kommer att funka. Det som kommer att hända är precis det som har hänt den här vintern; elpriserna kommer att gå upp därför att det kommer att finnas mindre elektricitet. Då slås basindustrin ut, Lars Ohly.

Ni älskar att säga att framväxten av de nya energikällorna ska ge så otroligt många nya jobb. Men det är subventionerade jobb, Lars Ohly. Man kan säga så här: Låt oss riva hela riksdagshuset i eftermiddag och bygga upp ett likadant i morgon! Det ger naturligtvis en massa jobb, men problemet är att det inte ger någon ekonomisk utveckling. Det är det som är problemet. Lönsam energi ska stängas igen och ersättas med något som måste subventioneras fram. Det är där det inte går ihop, Lars Ohly.

Lars Ohly:

Jag har svårt att se det som ett problem att kärnkraften måste avvecklas. Jag tror tvärtom att det är helt nödvändigt, inte minst ur ett miljöperspektiv, att vi gör oss av med de gamla icke förnybara energikällorna. Kärnkraften hör dit. Kärnkraften medför stora ingrepp i naturen och sår i jordskorpan som inte kan återställas. Den är farlig vid framställning, och den producerar dessutom ett radioaktivt avfall som vi fortfarande inte har en bra förvaring för. Det är en dålig energikälla i längden.

Om vi ökar takten för att kunna ersätta kärnkraften med andra, förnybara energikällor har jag svårt att se det som ett problem. Men Jan Björklund har rätt; vi måste öka takten. Vi måste se till att de nya energikällorna växer till i mycket större omfattning än hittills. Vi ska inte äventyra energiförsörjningen vare sig för svenska företag eller hushåll.

Ovanstående är ett utdrag ur snabbprotokollet från riksdagsdebatten 20 januari 2010.

Det var Jan Björklund som i repliker till Mona Sahlins och Lars Ohlys egna anföranden tog upp kärnkraftfrågan.

Det ansvariga statsrådet, näringsminister Maud Olofsson, berörde inte kärnkraftfrågan.

Utöver i replikerna ovan nämndes kärnkraften i förbigående av Fredrik Reinfeldt (apropå Miljöpartiets förslag om en effektskatt på kärnkraften) och Peter Eriksson (apropå elmarknaden och den begränsade driften vid kärnkraften under vintern).